

Riktlinjer för vad som är officiell statistik

Bakgrund

Den statistik som statliga myndigheter producerar kan grovt delas in i officiell statistik och annan statlig statistik. Officiell statistik ska finnas för allmän information, utredningsverksamhet och forskning. Det svenska statistiksystemet är decentraliserat och statistikansvaret för den officiella statistiken är fördelat på statistikansvariga myndigheter (SAM). Statistiska centralbyrån (SCB) är en av dessa. SCB ansvarar även för att samordna systemet för den officiella statistiken.¹

Syftet med dessa riktlinjer är att få till stånd en enhetlig tillämpning av begreppet *officiell statistik*. Statistik användare kan därigenom få en ökad kunskap om distinktionen mellan officiell och annan statlig statistik. Med riktlinjerna får också SAM ett stöd för sina bedömningar, var och en inom sitt ansvarsområde.

I lagen (2001:99) om den officiella statistiken (statistiklagen) finns bestämmelser om officiell statistik. I bilagan till förordningen (2001:100) om den officiella statistiken (statistikförordningen) har regeringen angett vilka myndigheter som är SAM, specificerat de ämnesområden inom vilka det ska produceras officiell statistik och delat in ämnesområdena i statistikområden.² I bilagan anges även vilken myndighet som ansvarar för varje statistikområde. Enligt statistikförordningen beslutar en SAM om statistikens innehåll och omfattning inom sitt statistikområde, om inte något annat följer av ett särskilt beslut av regeringen.

Den svenska regleringen av statistiksystemet påverkas också av det europeiska regelverket. De kvalitetskriterier för officiell statistik som anges i statistiklagen utgår t.ex. från Europaparlamentets och rådets förordning (EG) 223/2009 om europeisk statistik (EU:s statistikförordning).

Krav på officiell statistik

Enligt statistiklagen ska officiell statistik vara objektiv och allmänt tillgänglig. Att den ska vara allmänt tillgänglig innebär enligt statistikförordningen att myndigheterna utan avgift ska offentliggöra den och hålla den allmänt tillgänglig i elektronisk form genom ett allmänt nätverk.

Offentliggörande av officiell statistik sker första gången statistiken blir tillgänglig.³ När officiell statistik görs tillgänglig ska den enligt statistiklagen vara försedd med beteckningen Sveriges officiella statistik (SOS) eller symbolen för SOS.

¹ Se förordningen (2016:822) med instruktion för SCB.

² I mars 2018 finns 28 SAM, 22 ämnesområden och 110 statistikområden.

³ Se SCB:s föreskrifter och allmänna råd (SCB-FS 2002:16) för offentliggörande m.m. av officiell statistik (delvis ändrad genom SCB-FS 2016:27).

Det följer av statistiklagen att SAM ansvarar för att den officiella statistiken utvecklas, framställs och sprids på grundval av enhetliga standarder och harmoniserade metoder samt att sju kvalitetskriterier⁴ då tillämpas.

Enligt statistikförordningen ska SAM dokumentera och kvalitetsdeklarera officiell statistik samt utvärdera⁵ dess kvalitet.

Riktlinjer för vad som är officiell statistik

SAM gör, för statistik som myndigheten ansvarar för inom sitt statistikområde, ställningstaganden utifrån två principer:

- Återkommande anslagsfinansierad⁶ statistik är officiell statistik.
- Återkommande europeisk statistik⁷ är officiell statistik.

Vid avsteg från principerna bör SAM dokumentera skälen.

Även statistik som tas fram en gång eller intermittent kan vara officiell om statistikområdesansvarig myndighet beslutar det. Beslutet bör dokumenteras.

Kommentarer

När SAM fattar beslut om att statistik ska vara officiell eller inte, är statistikens kvalitet en del i beslutet. Om det finns brister i kvaliteten, i förhållande till statistikens ändamål, kan det vara ett skäl för avsteg från principerna.

När SAM har beslutat att viss statistik ska vara officiell statistik, ska den uppfylla kraven i statistiklagen och statistikförordningen. Det gäller t.ex. att, och på vilket sätt, statistiken ska vara allmänt tillgänglig.

Om skälen till att statistik inte är officiell finns tillgängliga, och redovisas i anslutning till statistiken, kan det underlätta för användarna. Det gäller t.ex. om officiell statistik och annan statistik publiceras tillsammans.

Om SAM beslutar att *inte* göra viss europeisk statistik tillgänglig nationellt, bör beslutet dokumenteras.

⁴ Relationen mellan kvalitetskriterierna och kvalitetsbegreppets huvudkomponenter framgår av SCB:s föreskrifter om kvalitet för den officiella statistiken (SCB-FS 2016:17).

⁵ Se SCB:s föreskrifter (SCB-FS 2017:8) om utvärdering av den officiella statistikens kvalitet.

⁶ Se t.ex. "Hur finansierar statliga myndigheter sin verksamhet?", ESV 2016:50.

⁷ Begreppet europeisk statistik regleras av EU:s statistikförordning.